

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: 7 Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedneho 5 stúpcového riadku je 10 kr.

Čím nás obdaril liberalismus?

Ponevác židovsko-liberálna háveť ustavične | rozširovali hladoši a kriklúni v záujme a v
vychvaluje slobodomyselnosť, obráťme tedy | žolde slobodomurárstva.

zreteľ náš na tie dary, ktorými židovský liberalis- mus človečen- stvo, zvlášte ale našu krajinu za- plavil.

Predovšetkým musíme pozna- menať, že toto slovo slobodo- myselnosť alebo liberalismus má taký rozsiahly pojem, ktorým všetko huncu- stvo, všetko zlo chcú ospravedl- niť tí, ktorí po rovných cestách ne chodievajú, alebo vôbec ani chodiť nechcujú.

Slobodomysel- nosť práve tak, jako cholera, mor, žltú zimnicu, in- fluenzu, siloxeru, tieto tresty božie z cudzích krajín ukradomky do- nesli k nám slo- bodomurári a so- cialisti. U nás ju

Vodeca Uhrov, Árpád.

(Znameníte dielo Árpáda Fesztyho).

Slobodomysel- nosť v našej kra- jine viacej škody narobila, než všetky horespomenuté tresty bo- žie, lebo tieto tre- sty božie, len telo a hmotu nivočily; slobodomysel- nosť však vykán- trila zo srdca ľud- ských nábožen- stvo, zabila dušu ľudskú. — Tresty božie len pozem- ských statkov ho povzbavuje. Za všetky naše pozemské galiby, s ktorými sa včul pasujeme a pod bremenom kto- rýchžto skoro už klesáme, môžeme sa poďakovať tým stránkam, ktoré slobodomysel- nosti verne slú- žia.

Čo táto slobodo- myselná stra- na, odkedy sa utvorila, cez 20

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiat široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

rokov robila, to je všetko nešťastím, kliatbou nášho ubohého, prenasledovaného ľudu, ktorý by lepší osúd zaslúžil.

Či neutvorili liberáli spolok bankov a tržnice proti štátu a ľudu, aby spolčené banky a tržnice (börze) jednotlivé krajiny a národy úplne mohli vyciacať a na vnivoč priviesť?

Či neponorili tí rytíri slobodomyselnosti našu vlasť do bahna nemravnosti? Slobodomyselná vláda za 20 rokov povýšila naše štátne dlžoby o sto a sto millionov, štátne dane o dvakrát toľko než už bolo určené?

Liberáli zahlasovali ministrom, nadžupanom a darmožráčom veľké penzie. Tieto penzie, jako i nadžupanské úrady treba zotref a i takto obľahčiť farchy ľudu. Jestli že títo páni nemôžu ináč vyžiť, nech idú ryť zem jako chudobný ľud, nech i oni vedia, čo trpí ten ľud, ktorý oni zapovrhujú, utlačujú, za nič pokladajú, o politické práva ho olupujú a hlúpou haveťou ho nazývajú. Liberáli donesli nám na krk žandárov a utvorili v Uhorsku policajný štát, s ktorými ustanovizňami katolíkov ustavične prenasledujú, židov ale a kalvínov zastávajú.

Ešte i katolíckych biskupov, kardinálov tými najpodlejšími, najhnusnejšími pomluvami napadajú, keď títo so slobodomyselnou bandou nechcú držať.

Liberáli katolíckych spisovateľov zatvárajú a ani ich prosby o milosť nepredostierajú kráľovi, a veru už tohoto práva povzbaviť nesloboda ani odsúdeného na smrť.

Židovi všetko sloboda, tomu sa ani vlas nezohne, tomu na kožu Eötvöš dáva pozor. Žid za starého zákona bol vyvoleným národom božím, včul ale si ho vyvolili, vláda, jej stránka, a Eötvöš.

Či nedali liberáli židovským veľkofabrikantom vo všetkom ohromné výhody a prednosti, s ktorými malých priemyselníkov docela zničili, fabrických a iných robotníkov ale vskutku do otroctva vohnali?

Či nedali liberáli štátnym papierom a židovským veľkofabrikám oslobodenie od dane, aby pozemky tým väčšie a ťažšie tlačily dane? Či nepoistila liberálna stránka boháčom ablegátstvo, tak že chudobnejší, no rázny, mravný zisk nehľadajúci muž, ktorý by sa za ľud a ľudu záujmy vrele zaujal, do snemovne sa dostať nemôže?

Či neučinili liberáli pozemok Uhorska pohнутelným, pohyblivým a pozemkára mizerákom?

Či nezničili liberáli konštitúciu Uhorska s tým, že nedovolia ľudu slobodno hlasovať, zákonom dané právo užívať? Že ľud nemôže si toho vyvoliť za rychtára, za notára, obecného

a krajinského zástupcu, koho on chce, lež koho vlada, mu natisne?

Či nesložili liberáli menoslov ablegátskych voličov na rok 1896-ty protizákonnite, sebevoľne tak, že protivných stránok hlasy skoro všetké vynechali? Či nie liberálom máme ďakovať to roztomilé polozenie, že v krajine našej už nie kresťan je pánom, lež nekresťan, a že nie to sa stáva, čo kresťani chcejú, lež to, čo nekresťani žiadajú?

Či nie liberálom a ich šafareniu môžeme ďakovať, že včul zase 50 millionov chcejú požiacať, ktoré mi z našich mozolov máme splácať?

Či nie liberálom máme ďakovať, že synkovia naši tri roky musia vojančiť a že v čas velikých prác nepustia ich domov pomáhať?

Či nie liberálom môžeme ďakovať, že včul zase viacej bude úradníkov? Ubohý ľud nielen že na ďalej bude platiť na notára, ktorý opleckovým sa stal kňazom, lež i na podnotára, lebo každý opleckový kňaz bude mať toľko rozumu, že si od štátu bude žiadať pomocného notára, ktorý na miesto neho bude pracovať, on ale pán notár v oplecku a v attile po pánsky kňazovať? Pravda, keď sme predpovedali, že tie nové, náboženstva sa týkajúce zákony krajinu znova sedem, osem millionov zlatí budú koštovať, liberáli hnedky z plných úst kričali: ale čoby toľko, čoby toľko, ani tristotisíc zlati to nebude koštovať! Že i v tomto my máme pravdu, bohužiaľ, už i sám ľud vidí. — Pravda, tieto farchy obce jestli chcejú môžu odhodiť, lebo aby ich znašaly, na to ich len zákon môže prinútiť, ministerské nariadenie nikdy. Ba čo viac, obce i svojim notárom majú právo zakázať matrikulárny úrad viesť.

Liberálom môžeme ďakovať dane platiaci ľud, že od včulku dvoch kňazov musí platiť, jedného cirkevného, posväteného, a jedného opleckového, štátneho velebníka.

Liberáli uviedli trafiky, liberáli z páleného urobili pomyje za ktoré ako za Wekerleho nápoj chudobný ľud tak draho musí platiť.

Najväčšie ale nešťastie, najhroznejšia pliaga, ktorú na plecá naše skrze nové zákony zvalili, je boj, je vojna náboženská, kto ju vzbúril, vieme; kto ju utíši, to len sám Pán Boh môže povedať. Ale že tí ju neutíšia, čo ju vzbúрили, je svätosvätá pravda.

No a nie tej chýrnej vláde môžeme ďakovať i to neludské krv búriace jednanie, že na najviac miestach hned po žatvách sa inkassujú dane, a to s tou najväčšou prísnosťou a ukrutnosťou? Kupci vediac to, že ľud na každý pád potrebuje peniaze, lebo porcie pýtajú, tak cenia obilie, ako chcejú. A ubohý ľud je prinútený

akokoľvek odpredal svoju úrodu, len aby sa exekútora zbavil. Lebo jestli exekútor odpredá požehnanie božské, ľudu zhola nič neostane. No ale všetko jedno: ani takto ani tak neostane. U nás je to už len tak, že financ žne, žid mláti a chudák Slovák na žobráciu palicu vychádza. Vyrozprával som, čo všetko dobrého priniesol ten požehnaný, vznešený liberalismus.

L'ud nech pri voľbách odpovedá na to, či sa mu to všetko páči, čím ho liberalismus obohatil. Jestli sa mu to páči, nech liberálov i na ďalej podporuje; jestli sa mu nepáči, nech ich zmláti, zkantri, pobije tak, že nikdy viacej nevstanú.

Dr. Aleš Bakonyi,
pravotár.

Pozvanie ku predplateniu.

Náš „Kreštan“ s posledným číslom z milosti božej prežil jedon celý rok. Vlani s prvým oktobrom započal vychádzať a dnes v deň, keď tie novomôdné zákony do života sú uvedené, doplnil svoj prvý rok. Vieme, že je ešte slabý, veď je ešte v útlom veku, ale snáď bez chvastania preto môžeme tvrdiť, že i behom tohoto jedneho roku mnoho dobrého vykonal. Driečny bohobojný ľud na horňom vidičku zobudil z nečinnosti a povzbudil ho ku takej činnosti, na ktorú slovenskí naši spoluobčania môžu s právom byť hrdí a to pred celou krajinou môžu smelo vyznať. S hrdosťou hladíme na tie skvelé víťazstva slovenského ľudu, ktoré nad liberalismom navzdor všetkým jeho násilensťam, si vydobyl. A zo slávy týchto víťazstvi snáď prislúcha aspoň jedon vaurinový lístoček i týmto novinám, ktoré povzbudzujúci a oduševňujúci úkol hraly.

„Kreštan“ včul započína svoj druhoročný beh, pri ktorej príležitosti na dve veci prosíme priateľov „Kreštana.“ Najprv na to, aby ráčili „Kreštana“ o každom pohybe a čo možno najrýchlejšie uvedomiť; po druhé na to, nech sa usilujú mu čím viacej prívržencov nadobudnúť.

Konečne prosíme našich predplatiteľov, nech ráčia svoje predplatky čím skôr obnoviť a podľa možnosti na celý rok, tak aspoň zbavia sa starosti a i nám obľáhčia prácu. Netreba čakať s predplatením ani chvíle. Vlastne včul sa započína druhý ročník, do ktorého predplatok len asi tisíc odoberateľov prechádza; predplatenie iných sedem tisíc už sa minulo, a títo, jestli chcú i na ďalej „Kreštana“, mali by to obnoviť.

Predplatná cena „Kreštana“ je:

Na celý rok	2 zl. — kr.
na pol roka	1 zl. — kr.
na štvrt roka	60 kr.

Jednotlivé číslo 4 kr.

Vrúcne tedy prosíme všetkých, ktorí i na ďalej chcú čítať „Kreštana“: aby si ráčili svoje predplatky hneď, jaknáhle toto číslo dostanú, obnoviť, aby v expedovaní novin zmutky nenastaly.

To povedomie, že jedine spasonosné náboženstvo sa prenasleduje, a tá povinnosť brániť ho, má nás i na budúco spojovať a nech nás všetkých ochraňuje milosť Božia.

V Budapešti 1-ho oktobra 1895.

S úctou

Vydavateľstvo „Kreštana.“

POLITICKÉ CHÝRY.

Körmendský mandát. Jako sa „Pécsi Napló“ uvedomuje barón Lóránd Eötvös najbližšie zrekne sa mandáta. Ponáhľame sa upozorniť voličov toho okresu, aby, jestli sa pravdivým dokáže ten chýr, všetko porobili ohľadom toho, že by miesto neho ablegát *ludovej strany* bol vyvolený. Panstvu hnusného liberalismu treba už raz koniec urobiť.

Druhý krok. Viac ráz sme prizvukovali, že civilné manželstvo je len prvým krokom na to, aby krajina zphanela. Nasledovať ho budú iné kroky, lebo liberálni páni všemožne chcú náboženstvo zhubiť. Ejhľa noviny „Debreceni Protestáns Lap“ už i spomínajú nečo takého, čo sa zaiste hodí za druhý krok. Tomuto driečnemu časopisu totiž je to už málo, že civilné manželstvo bolo zavedené, lež to požaduje, aby okrem civilného manželstva iného ani nebolo a aby „cirkevné manželstvo vláda zakázala.“ Aby zvláštne zakázala manželstvo katolíkov a nesjednotených starovercov. Manželstvo protestantov môže ostať. — Najnovším heslom je tedy to : treba zakázať kat. kňazom, aby manželstvá nesmeli požehnať. Ejhľa, takáto je inoverecka trepezlivosť a slobodomyselnosť ! Je-li taký katolík v Uhorsku, ktorý by sa nehanbil takýto návrh urobiť proti kalvinským pastierom ?

Oslavovanie pána Rímu. Že podľa práva pánom Rímu je ešte vždy pápež, skvelo to vysvitlo z príležitosti tej slávnosti (?) ktorú vydržovali 20-ho septembra. Tento deň totiž slobodomurárske Taliansko chcelo sviatkom urobiť, lebo 25 ročným bol ten deň tej udalosti, že pápežovi vzali Rím. Slávnosť však premenila sa v smútok stranivá slobodných murárov, lebo pápeža z tejto príležitosti v mnoho tisícich telegramoch pozdravili, jakožto pána Rímu a sa mu asi s dvoma milliony milodarov Petrových halierov zavďačili, kdežto kráľa sjednoteného Talianska len málo pozdravili, z pomedzi panovníkov ale ani len jeden jediný nevinšoval mu šťastia ku tomu dňu, ba ani veľkí poslanci sa nedostavili na tej slávnosti vynímajúc jedného angličeho.

Naspák poslané oplecko. V minulé dni opleckový kňaz sombathelského okresu odpadol a včul nás uvedomujú, že totiž v železnej stolici zas jedno oplecko nemá gazdu, na koľko *Ignác Baumgartner* počtar v Čákani tiež naspák poslal svoje vymenovanie za matrikára.

Radostný deň jedného antisemitského (proti židovského) vodcu. Naši udatní praotcovia nekdý vydržovali veľké oldomáše na pamiatku nejakého skvelého víťazstva. My však len umrlčie hody môžeme držať na pamiatku našo opätovaného pokorenia a zbitia. Nie ale tak nemecký švager za Lajtou, kde ešte nezplaneli vnuci a keď ešte sa víťazný sviatok slávi. Tak najposlednejšie vo Viedni mešťanstvo vydržovalo veľký oldomáš na tú radosť, že sa mu podarilo vzteklého nepriateľa kresťanstva, *slobodomurárske židovstvo zbití*. Pri tejto príležitosti vodca Lueger takú reč držal, ktorá k dôvere k údatnosti môže povzbudzovať i kresťanov v Uhrách. Vo svojej reči totiž prizvukoval, že *»kresťanstvo zbilo svojho nepriateľa tak, že sa ten nikdy viacej nezdvihne.«* Kresťanská stránka pred celým svetom dokázala, že *»prichodčí nemajú sa do ni-*

čeho miešať v jeho dome« Lueger sa domnieva, že ich víťazstvo bude mať dôraz i na hor. „Dnes — tak praví — i tam hore očujú hlas ludu: *Kresťanské Rakúsko po kresťanský chce byť spravované!* „My veríme, že deň našej radosti je radostným dňom i cisárovi.“ Na konci svojej reči trikrát volá slávu Jeho Veličenstvu Františovi Jozefovi. — Z našej stránky mnoho šťastia vinšujeme víťazom a vďačne pozdravujeme pána Luegera, jakožto povolaného hlavného vodcu víťaznej proti židovskej (antisemitickej) stránky. Vinšujeme, aby to skvelé osvetlenie, ktoré Viedenské mešťanstvo na radosť víťazstva usporiadalo, mohlo označovať zoru jednej lepšej kresťanskej budúcnosti. Nech žije víťazný kresťanský tábor !

Omilostenie gr. Zdenka Klebelsperga. Tento smelý muž bol to, ktorý v svojom čase hodné skutky liberálneho Aleša Bokrošš odhalil. Bokrošš pred trstom bol prinútený vrútiť sa do samovraždy. Gófa Klebelsperga však odsúdili. Včul hovorí sa o jeho omilostení, z tejto príležitosti N. U. následovne píše : Grófa Zdenka Klebelsperga, ktorý ohyzné skutky samovraždelného Aleša Bokrošš odhalil, budapeštiansky porotný súd minulého roku jako známo na pol roka odsúdil do väzenia. Huncútsva bývalého podpredsedy snemovne síce už dávno vyšly na vrch, po celej krajine to najväčšie vzbúrenie vzbudiac, ale gróf Klebelsperg, ktoréhožto obžaloby sa pravdivými byť dokázaly, ešte i včul v žalári väzí za čierne zločiny Aleša Bokrošš. Z príležitosti omilostenia románskych mučedníkov pred dvoma týždňami sme poukázali na túto prevrátenosť ktorú raz už usilujú sa napraviť. Gróf Klebelsperg obsiahne milosť. Z pokuty jeho ešte zbýva asi poldruhý mesiaca a tento čas dvojnásobne bol by obťažným pre neho, lebo gróf v poslednom čase trpí na nemoc očí, ktorú gróf dáva liečiť jedným lekárom, ktorý do väzenia chodí. Po tieto dni sestra grófova manželka grófa Štefana Zichyho rodená grófká Jozefína Klebesperg zadala prosbu ku kráľovskému pravotárstvu. V ohlade prosby, jako je to obyčaj v takýchto pádoch pravotárstvo a hlavný pravotár Alexander Kozma súrne vyslovia svoju mienku, aby na základe týchto minister pravosúdia stranivá omilostenia kráľovi môhol predniesť. Už o dva-tri dni oznamy budú v ministeriume a gróf Klebelsperg pravdepodobne už najbližšie sa vyslobodí z nezaslúženého väzenia.

Prvého októbra 1895. Novomôdne zákony už do života vstúpily, budú prevedené a každý je povinný ich poslúchať. Isto je však, že rána ktorú na srdci ludu ku náboženstvu verného už násilným ich utvorením učinily, ešte dlhé časy sa nezahojí, ešte dlho krvácať bude. Darobné je blahospôsobné tíšenie, farižejské vzdychanie vládných novín po pokoji : s tým není možno utíšiť skučanie na smrť ranenej nábožnosti a vernosti ku viere. Krvavá rana sa nezahojí dotiaľ, pokým trň z nej nevytiahnu. A to je veľký loter ten lekár, ktorý vidí trň v krvácajúcej rane, lež miesto toho, že by ho vytiahol, s farižejskou tvárou povzbudzuje trpiaceho k odpočinku. — Účinok nových zákonov ešte nemôžeme posúdiť, najviac až z tých násudkov môžeme o nich súdiť, že proti ich prevedeniu tisíce a tisíce protestovali a pred nimi každý, kto mal zdravé nohy a ruky usiloval sa zavčasu utiecť.

Krajinský snem.

V Budapešti 26-ho septembra 1895.

Ošidva domy krajinského snemu dnes započaly po letných prázdninách zas pojednávať. V zasadnutí nižšieho domu, ktoré sa o 11 hodinách počínalo, prečítali kráľovský prípis snem otvárajúci a potom predseda pripomenul smutnú smrť kr. kni žaťa *Ladislava* a dva smrtné pády cteného domu totiž *Karola Huszár* a grófa *Gabriela Károlyi* a síce príliš chladno, jako by bol len oznámil, že dva mandáty premenily gazdu.

Medzi tým *Gabriel Ugron* dvakrát prehovoril. Raz pri otázke volby v akošalušskom okrese, po druhý kráť opýtal sa ministerského predsedu, prečo neodpovedá na interpelláciu *Mikuláša Bartha*, keď sa dozvedá, prečo nevzali podobizeň grófa *Bathyányho* do siene podobizien ministerpredsedov?

Na slová *Ugronové* barón *Dezider Bánffy* ministerský predseda odpovedal v takej maďarčine, jako sa hovorí v *Apanadfalve*, tak že celá snemovňa sa zarehotala.

Konečne určili deňný poriadok, a to že, že najbližšie zasadnutie bude v budúci pondelok totiž 30-ho septembra, načo predseda zasadnutie zatvoril.

Vyššia snemovňa tiež krátke zasadnutie vydržiala o jednej hodine odpoľudňa, skoro s podobným predmetným poriadkom, jako nižší dom. Prečítali list arcikniežaťa *Jozefa*, v ktorom sa poďakuje za vyslovenú sútrpnosť nad smrťou arcikniežaťa *Ladislava*, načo predseda oznámil nových veľmožov. Ešte uzavreli, že kráľa z príležitosti menin pozdravia, na čo predseda zasadnutie odpoľudňa opoldruhej hodiny zavrel.

V Budapešti 30-ho septembra 1895.

Ladislav Lukáč minister financov predniesol rozpočet na budúci rok, snemovňa ho vypočúvala a potom zahlasovala návrhy o slobodnom vykonávaní náboženstva a o židovskej recepcii. Toto je dejepis dnešného zasadnutia. Minister financov hovoril tichým hlasom, skoro bojzlivým, že sa mu dych zastaví, ale preto cez celú jednu hodinu prednášal ohromné čísla stotísicov a millionov. Peňažitý život budúceho roku zabarví na ružový a povedal, že v budúcom roku budeme mať zbytok 77,154 zlatých. Vychvalil peňažitý výsledok minulého roku. Vladna stránka ho tu i tam chválila a po prednáške mnohi sa ponahľali ho pozdraviť.

Ku dvom cirkevno-politickým návrhom prehovorili: *Beššenyei Veszer*, *Gejza Papp* jako referenti, okrem nich minister *Wlaššič*, gróf *Szapáry*, *Albert Kovács*, *Vajay Ignac*, *Hel'fy* a *Móric Mezei*.

Boj proti viere v Uhorsku.

(Pokračovanie).

Ministerstvo *Tiszové* zaďakovalo 13. marca r. 1890. K tomuto už predtým bolo notové. Dvoma týždňami predtým vydal *Csáky* 26-ho februára to chýrečné nariadenie. Následkom porady všetkých ministrov to učinil. Bola osudná vec to. Od tej doby sa počíná boj proti viere v Uhorsku. To bol prvý skutok prenasledovania. Z toho pozostával, že kňaz keď dieťa pokrstí, výťah z matriky o tom dieťatu znejúci musí poslať tomu inoverskému kňazovi, pod

ktorého matka toho pokrsteného dievčata, abo otec toho pokrsteného chlapca dľa náboženstva patri. Katolícky kňaz to ale učiniť nemôže bez zaprenia svojej viery, lebo s tým by vydal to dieťa kacirstvu. Svetskej vrchnosti bolo naložené, že žalárom a peňažitou pokutou musí trestať kňaza v tej veci neposlušného. Z toho náboženské dohady musely povstať, a to *Tisza* dobre vedel. Však roky a roky sa radil v tej veci, predsa ale ho to mrzelo boj si začať; len keď videl, že buchne, vydal to nariadenie, ktoré celú krajinu do pohoršenia uvrhlo.

Od tej doby uplynulo päť žalostiplných rokov. Zo dňa na deň bola väčšia rozhorčenosť, nemilosrdnejšie prenasledovanie. Vierovyznania jedno proti druhému byly rozdražené, buričom sám minister bol. Štát viedol vojnu, najprv cirkev katolícka bola napadnutá. Ku štátu sa pripojili všetci nepriatelia katolíctva a kresťanstva. Pomály aj východné cirkvy sa vtiahly do trmyrmy, ba aj daktoré protestanské cirkvy počaly badať, že zle je, ale už bolo neskoro. Liberálna strana videla, že buchne, jestli popustí a preto bezmierne napredovala v opovážlivosti. Vladári ani na chvíľu nepostáli, lebo ani nechceli. Slepo leteli a kotrbance hádzali jedon po druhom, ustavične bojujúc proti cirkve. Kresťanstvo nemalo iného zbroja, jako modlitbu, iného vodcu, jako *Ježiša Krista*.

Mnoho sme trpeli, a ešte viacej budeme. Mnoho kráť nám nadali a vďačne sme snášali uponíženie.

A keď sme jako ľudia aj ztratili neráz ducha, v Bohu dúfajúc sme sa potešili. Keď sú aj daktorí nestali. Boh je večný. Jeho je cirkev; brány pekelné nepremôžu ju, „Zlodej nepride pre iné, lež aby ukradol, zabil a odviedol ovce. Najomník ale uteče, lebo je najomník a nemá starosť o ovce.“ *Ježiš Kristus* je ten dobrý pastier, ktorý svoje ovce zachráni; Pán neopustí tých, ktorý v ňom dúfajú.

II.

Viehor sa chystá.

Ani jedon listok sa nepohnul v Uhorsku, keď vláda povodne napadla cirkev katolíckú. V úradných pismách ministerstva a v potajomných zápisnicách sboru ministerského sa chystal ten boj náboženský. Nariadenie už bolo hotové, ale *Tiszovci* ho neuverejnili, ani v novinách úradných ho nevytlačili, jednoducho ho rozposlali medzi predstavených vierovyznání; krajna o tom nič nevedela. Len neskôr vyšiel na vrch ten podvod, keď *Tisza* už nebol zodpovedný; galibu zapričinenú sťa porukomstvo nechal nastupcovi *Szapárymu*. Miešaných manželství je

dost po krajne. Zvlášte medzi katolíkmi a protestantmi. Dľa starej obyčaje chlapci majú vieru otca a dievčence vieru matky nasledovať, ako to vyše spomenulo sa už. Pred sobášom kňaz katolícky síce vždy oslovil mladoženichov, aby všetky dietky v katolíckom náboženstve sa vychovávali, lenže to platnosti nemalo. V roku 1869. bolo to do zákona vpísané, že deti dľa pohlavia nasledujú náboženstvo rodičov, múdrosť Deáka ale nedopustila, aby tí ktorí toto nezachovávajú, násilne boli k tomu nutení. Proti vôle rodičov nemal sa kňaz z tejto príčiny zažalovať. On svedomitý chcel byť a pokoj zachovať, nechcel nátlak činiť na svedomie. Aj obsiahol cieľ, lebo vyjmúc daktoré pády, náboženské dohady a protivenstvá neboly.

Zákon nerobil v tom prekážku; aby kňaz pokrstil k sebe donesené jakékoľvek dieťa a do matriky vpísal. Z tohoto povstaly odkrsty, ktoré konali kňazi všetkých kresťanských náboženstvi, Mnohokrát rodičia nechceli, aby ich deti k dvojakému náboženstvu patrili, a preto ich nechali odkrstiť. Neráz v mieste nemali svojho chrámu, a tak v tom ho dali krstiť jaký tam bol, a do takejže školy ho posielali. Len pri sirotách bola kde tu galiba. To ale taká maličkosť bola, že si to krajna ani nevšimla.

Keď ale nariadenie Csákyho rozkázalo, že zákon z r. 1868 sa do života musí uviesť, vrchností svetskej sa naložilo, miešať sa do náboženských vecí kňazom sa právo udelilo zažalovať pre patričnosť viery bez opytania sa rodičov tých duchovných, ktorí nechcú vydať výťahy matričné inoverským kňazom, a k tomu boli takí žalárom a peňažitými pokutami trestani. Keď sa toto tak hľúpo nariadilo, koniec bol pokoju medzi vierami.

Nariadenie s 26. februára bolo nezákonné, lebo takú vec obsahovalo, ktorá v zákone sa nenáchadzala. V ktorom slobodnom štáte by sa mohli ľudia žalárom trestať na základe ministerského nariadenia? A toto tyranstvo seba liberálnym, štedrým nazýva.

Vláda týmto zbroj dala do hrsti evanjelickým kňazom, aby mohli kat. kňazov u svetskej vrchnosti zažalovať. Dobré rátať Tisza, že si tak získá protestantov, a stranu si utvorí po svojom buchnutí. Keď sa mu moc vyklzla z ruky, aspoň vodcom chcel zostať v liberálnej strane. On spojil štát so židmi a proteštantmi proti katolíckom; čo cielil, to i docielil.

To nariadenie sa protivilo kat. viere. Kňazi katolícki sa mu teda nemohli podrobiť. Veľmi sa pohoršili a pobúrili. 12. apr. r. 1890. biskupi shromáždenie vydržovali, uznali vážnosť okolností a k Rímu sa obrátili s otázkou, čo majú činiť. Nižšie duchovenstvo ale, ktoré osobne

a bezprostredne napadnuté bolo, na shromáždeniach okresných protestovalo proti tomu nariadeniu. Nato pod Tiszom čo predsedom reformátsky konvent sa sišol, ktorí s prosbou sa obrátil k Csákymu, aby sa to nariadenie prísno previedlo. Ejhľa pokojuprotivné výsledky toho nariadenia hneď sa ukázaly.

Julo Szapáry ministerpredseda vďačne by bol ten oheň udusil, lenže nemal smelosti nariadenie so 26. februára odvolať. Bál sa Tiszovcov, protivníkov a držal sa Csákyho, ktorý zas krčovite sa držal svojho nariadenia. Myslel, že chatrnými prostriedkami si pomôže, a preto nariadil svetským vrchnostiam, aby dokumenty pred exekúciou k nemu zaslali, kde ony odpočívaly a prevedenie pokutujúceho výroku sa tak zastavilo. A keď z Rímu odpoveď prišla, že nariadenie ministerské je proti viere namerané, a tak kňazi sa mu podrobíť nesmia, ministerpredseda nahovoril primaša Šimora, aby list pápeža nenechal vyhlásiť; a ani v magnátskom sneme aby nebola o tom dohada; lebo však vláda vraj najde spôsob spokojného vyrovnania. Šimor s biskupmi ustúpil; aj Szapáry uprimne žiadal pokoj. On ale sa sklamal v liberálnej strane a vo svojich ministroch; bol on obetcu svojej slabosti.

Dvestokrátisíc občanov prosilo snem v 600 prosbách, aby ich viery sa netýkal. Snem ale prijal návrh Sziváka; ktorý bol dielom Szilágyiho, a dľa ktorého sa uzavrelo, že ministerské nariadenie je zákonné, potrebné, že je ono základom pokoja medzi štátom a vierami, že sa musí udržiať a jestli bude treba, štátne matriky musia nastať. To sa stalo vo februári r. 1891., teda práve o rok po vydaní toho nariadenia.

Rucať je ľahko. Násilenstvá stvárať tomu, kto má moc, je ešte ľahšie. Lenže tyranstvo svedomie utlačajúce aj vtedy je ošklivé, keď je v nich svobodnomyseľnosti. Vtedy vkročila sama strana liberálna na chodník búrenia a za svoju uznala hroznú chybu vlády. Co sa potom prihodilo, to všetko je výsledok tohoto nešťastného kroku.

Rozkolenie medzi katolíckou cirkvou a protestantskými vierovyznaniami od tejto doby ostrejšie bolo. Snem nezákonné nariadenie za zákonné vyhlásil, a dľa toho pokračovaly politické vrchnosti a sudcovia. Snem a vláda osmelily protestanských tatíkov, ktorý pri každom odkrstení požiadovali matričný výťah; ktorý keď neobsiahli, kat. kňaza zažalovali.

(Pokračovanie nasleduje.)

Osvedčenie sútrpnosti.

Z príležitosti toho nepravého súdu, ktorý zodpovedného redaktora našich novín pod zámkou, že *urazil kráľa* vyhlásil za hodného do štátneho žalára, všobecna katolícka mienka zajajkala a opravdu obsypala našu redakciu útrpnými a proti súdu proteštnými listami. Mikuláš Lepsényi bol by môhol rozdraždený rozmar obecnstva použiť a na výhodu svojej záležitosti upotrebiť, ale jeho zriedkava skromnosť mu nedovolila, aby ku svojej sláve čo len i jeden riadok uverejnil. Dojímavé krásne listy odložil si na pamiatku, akožto dôkaz všobecnej úcty, ale nedal ich verejnosti.

Ponevác včul obžaloba neskromnosti sa ho nemôže dotknúť, my včul otvoríme tú drahocennú kopy listov, a jeden alebo druhý v našich novinách prinesieme, nech vidí liberálna banda, že i katolíci znajú si uctiť svojich veľkých mužov a všeliké mamľastvo nechajú bez slova.

Prevelebný pán Redaktor!

Stalo sa, čo každé kresťanské dieťa vie, že Ježiš už čo malé dieťa, tak bol prenasledovaný, že do Egypta musel utiecť, aby meč neprilahl k jeho hrdlu; a on báraj Bohom bol bez pomsty to pretrpel. Tento pokoryplný príklad Spasiteľa už mnohí nasledovali, zvlášte mučeníci. Nasledoval ho ale aj pán hlavný redaktor týchto noviniek. Pravda oči kole; aj on vláde oči klal zato, že pravdu kresťanskú zastával. Povedal pravdu, a chceli mu prebiť hlavu; len že sa to nepodarilo, ponevác on ešte s jasnejšou výnde zo žalára. Ponevác ale predsa jeho položenie sa usilovali protivníci trpkým spraviť; ja v mene mnohých známych vyjavujem svoj súcit, aby i tieto riadky poskytlý mu jakú-takú útechu.

V H.-Žemberocách, 1895. 25. septembra.

Ondrej Palkovics roľník.

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novín: Mikuláš Lepsényi bohužiaľ bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Z Hornej- a Dolnej-Zubricze: Veriaci 1. zl. 80 kr. — Szabolca: Karol Holub, Pavel Blaha, M. Jurastik, Ondrej Zavadil, F. H., Mária Špalik, Michal Blaha, Alojs Blaha po 1 zl., J. H., Franciška Pospesch po 50 kr., Anton Hránek 40 kr., Anna Szana 10 kr., Veronika Kurinszky 20 kr. — Nyitra: Ján Szlezák, Ján Hugyecz po 50 kr., Anna Milecz 10 kr. — Lócse: Josef Sztrojny, Bálint Szurák, Štefan Spircz po 50 kr. — Vittencz: Anton Bišek 1 zl., Josef Kočy, Martin Psota, Anton Staraček, Štefan Polakovits, Františ Foltiny po 50 kr. — Stará-Turá: Štefan Vagáč 2 zl., Michal Schlapak, Ján Valo, Michal Vagáč, F. J. a H. M., Spolek sv. Ruženca, Anna Malarik, Z. J. a L. A. po 1 zl., Josef Hnilicza 60 kr., Michal Csernik, Anna Vagáč, Katerina Szamek po 50 kr. — Pernek: Ondrej Papranský, Štefan Bena, Pavel Zajiček po 50 kr., Františ Hochreiter 30 kr., Martin Izakovič 20 kr. — Hodrušbánya: Péter Horváth 1 zl., Josef Horváth, Ignác Vidrédi po 20 kr. — Liptó-Rózsahegy, Herbszt, M. László 95 kr. — Holič: Família pána Sišmana a pána Jána Ivanka 1 zl. 10 kr. — Bezin: Obec Bezin

3 zl., Josef Herkely, Juro Mazalan po 1 zl., Josef Klimčík, Ján Hunčaga, Ján Kepšta po 50 kr., menšia sbierka 75 kr. — Forberg: Ján Gavronszy 1 zl. — Vikaríocz: Ján Jedrichovský farár 1 zl., Zuzana Pallay 50 kr. — Kiszucz Ujhely: Mária Benko 1 zl., Ludvig Sztarinszky, Josef Majeranek, N. N. po 50 kr., Ján Palarik 30 kr., Ján Trajesík 20 kr. — Kološ-Hradistye: Ján Knazé, Tomáš Sztanko po 50 kr. — Caca: Ignác Tvrdy 2 zl., Štefan Benyács, Ján Valkó po 1 zl., Antonia Adamicza, Františ Hmiro, Emil Pichler, Ignác Szikora, N. N. po 50 kr. a jedna žena 20 kr. — Modra: Martin Tinesik 50 kr. — Z Zliechovecz: Ján Simonsics 1 zl. 95 kr., N. N. 1 zl. — Holič: Pavel Malik, Anna Malik, Ján Šušal po 50 kr., Michal Senigla, Josef Jeszerszky, Pavel Hrebenár, Éva Foltin po 30 kr., menšia sbierka 70 kr. — Veľké-Bošani: N. Podhracky, Časar Kenessy, Ján Supa, Ján Melus, Štefan Mikuláš po 50 kr. z druhíma občani spolu 10 zl. — Zavar: Ferdinand Málík, Ján Raninecz po 50 kr., Péter Málík 25 kr. — Nyitra-Udvarnok: Karol Kingyera, Michal Szimstich, Alojs Chobodiczky po 50 kr., Pavel Mihina 40 kr., menšia sbierka 1 zl. 15 kr. — Občani z Rovného bývajúci Odesa: Adam Gyurinik, Adam Kuruczar po 2 ruble, Alojs Gabliš, Ján Černan, Josef Jašo, Štefan Hnidík, Ján Milušky, Ján Petrovský so synom, Pavel Šteik, Pavel Kipuš po 1 ruble, Josef Hlobik z Zákopča, Štefan Nekoranec, Josef Mlakita, Josef Kozačík s Turzovky po 1 ruble, dohromady 21 zl. 97 kr. — Liptó-Tepla: Anna Majovsky 1 zl., Evelina Svidrony 50 kr., Michal Krajcsy, Terezia Krajcsy, Mária Krajcsy, Zuzanna Krajcsy, Emil Krajcsy po 30 kr. — Šipkov: Ján Gerula, Pa el Geruja, Juraj Kubran po 1 zl., Ján Braško, Ján Oška, Martin Štefanka, Michal Šimma, Ján Michalka, Ján Vido, Josef Draho, Josef Michalka po 50 kr., menšia sbierka 3 zl. 20 kr. — Z obce Zsikva: Döme Kukučka rychtár, Anton Orolin po 50 kr., menšia sbierka 1 zl. 50 kr. — Selmeczi-Lakas: Filomena Krestanka 1 zl., Josef, Ján, Károľ, Anna Krestan, Ján S. N. po 50 kr., Jan Krestan 20 kr. — Viedeň: Ján Veselka 50 kr. — Szinye: Ondrej Gall, Josef Gregor, Josef Karabinyos po 50 kr., Gustav 40 kr., Josef Turinskí, Ján Karabinos po 30 kr., menšia sbierka 3 zl. 86 kr. — Szepes-Sümegh: Josef Sarniak a manželka 70 kr., menšia sbierka 1 zl. 15 kr. — Eperješ: sbratel Kandra, Pavel Székely, N. N. po 1 zl., Mária Drebski, Maria Vrublovsky, R. A., Fenyüs, Julia Spet, Ján Grauszgruber, Mária Zsarnay po 50 kr., menšia sbierka 5 zl. — L. Király-Lehota: Alojs Zsided 1 zl. — Rózsahegy: Éva Hiroš 1 zl., Ján Bukna, Matej Milan kováč, Josef Oľejník, Károľ Hradzski, Terka Drahurád, Anton Petrák po 50 kr., Josef Milan, Anna Repka po 40 kr., menšia sbierka 60 kr. — Ó-hegy: Josef Platcer, Františ Gerlei, Josef Paricska, Ján Marko, Adolf Bóry po 1 zl., Ignác Novák, Kletus Bulla, Františ Kápič, Zachej po 50 kr. — Körmöczbánya: Františ Angyel, Ondrej Paricska, Ondrej Moszkál po 50 kr., Rudoľ Zsilinszky 60 kr., Zuzanna Ratay 20 kr. — Czifer: VI. p. Alfons Bernkopf, Štefan Morvai, Bálint Krajčovič dohromady 3 zl. — Rakova: Spolek sv. Ruženca, jeden ctitel po 1 zl. — Vihnye-fürdő: Ondrej Králik 50 kr. — Holič: Vdova M. Chanečka 1 zl. 30 kr.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedelníka našej svätej veci najvrúcnejšie vdaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebc-kým i zemským požehnaním.

(Pokračovanie nasleduje).

V Slovensku sa blyská . . .

Nápev: *Nad Tatrou sa blyská.*

*V Slovensku sa blyská, hromy divo bijú,
Pozor drahi bratia,
Dráci nás uchvátia,
Rozdrúzgajú šiju.*

*Zatratení dráci, zlostní liberáli,
Dobrodružstvo pekla,
Háveď krutá, vzteklá,
Vrchy na nás valí.*

*Vrchy na nás valí, chce nás zničiť celkom,
No kresťanskí bratia
Ducha nepotratia
V boji ťažkom, veľkom.*

*Bračekovci milí postavme sa smelo,
Vernej ľudu strane
Slúžme ku obrane
Obetujme telo!*

*Obetujme telo i zmužilú dušu,
Bo ľudová strana
Šumná, milovaná
Zláme lotrov kušu.*

*Zláme lotrov kušu, nové časy stvorí,
Utlačenej chase
S krku ľarchy strase,
Zkynoží potvory.*

*Zkynoží potvory, čo nás mučia, derú,
Oslobodí zista
Pravdu, zákon Krista,
Katolícku vieru.*

*Kto si kresťan verný, drž s ľudovou stranou,
Kto si judáš podlý,
Zbožňuj čerta modly
Idz medzi oplanov.*

*Slovenski voliči Bohu prisaháme,
Ablegátske hlasy
Včul i v každe časy
Ľudu stránke dáme.*

Dlhomír Polský.

Bezočivý vrabec.

(Dokončenie.)

„Škoda — hovorí ona k sebe — škoda tak pekného papiera. . . . a ešte je čôsik aj v našej reči na ňom tlačeného. Dám si radšej mäso do zásterky, nech sa ona mastí, papier tento dám starkému, keď z roboty príde, nech číta čo na ňom.“

K oslave tejto starency začíval som, pochváliac ju, že má viac rozumu, jako ten, ktorí plakát ten mäsiarovi dal.

Z baraných rohov zaletel som do mlyna susednej obce, rovno do komory. Čo tam? Na polici maslo, brindza, slanina, lekvár — všetko toto na červenom papieri odpočívalo, ktorého vyšný kraj o stenu bol opretý a na ňom veľkými sylabikami stálo: Čo chce ľudová strana. Toť ho máš! na všetko ňa upotrebia, len ľudu čítať ňa nedajú. Beda ím, beda ím!

Ešte v troch dedinách som videl ubohý plakát zponevieraný; v poslednej som ho už aj ja do moci dostal. V prvej dedine som ho pred sklepom zočil v ruke jedného učňa, ktorý zo sklepu dlhú flašu do neho zavynutú niesol. V druhej dedine vkráadol som sa do jednej budy cez malé otvorené okno, v nej som videl plno odrapkov z novín, — jakých, to neviem — bo som odtiaľ azaraz zutekal, — len toľko viem, že náš plakát sa mi i tam začerveňal.

Konečne, keď som prišiel do poslednej dediny, najšol som ho na smetisku. Prišiel vietor i pochytil ho; ja za ním. Už ňa raz dostanem. Darmo sa ponáhľal vietor, dohonil som ho, a v tom povedomí, že som niečo len viac než vietor, vydobil som si ho. Už bol môj.

Sadol som si s ním na zem a čítal som; ale — pravdu poviem — nerozumel som mu, bo také slová som v ňom najšol, jakie som ešte jakživ nepočul, jako na pr. občianske manželstvo, štátne matriky, slobodné vykonávanie náboženstva, receptia, beznáboženstvo, atď. Mať moja ma do gramatiky neposielala, preto nepachoril som sa porozumieť tomu, čo som tak dychtivo čítal.

Koho tu len poprosť — myslím sebe — čoby mi to všetko vysvetlil? — Viem už, koho poprosím. Počul som, že nad nami sova panuje, ona bude vedieť všetkiemu porozumieť, čo tu stojí; veď len hlúpeho vtaka nám neďal Stvoriteľ za kraľa. Pôjdem k nej, bár i v sedemdesiatej siedmej krajine bude. a keď hneď na dvadsiatom piatom poschodí bývať bude. V tom okamžení som si priviazal plakát na nôžku a — brrr — leťel som k sove kráľovnej.

V tridsiaty deň doletel som ku palácu kráľovnej sovy, na vysokánskych bralách vystavenému. Nie ustatý, lež leskom paláca šibnutý padol som k úpetiu jeho. Pýtal som sa dnu, ale darmo. S'úžobné sovy otvoriac bránu nahnevaly sa, že kadejaká potvora s veľkým papierom ešte do paláca vstúpil chce, i vytvorily ma. Na to som si prestrel plakát, sadol som si naň, a čvirikal som úzkostlive. Mojím nezbedným čvikotáním z pokoja vyrušená kráľovná sova jakonáhle ma z dvadsiateho piateho poschodia zazrela a dozvedela sa, že na výsluch ísť si žiadam, rozkázala svojim vrátňym, aby ma pripustily. Týmto rozkazom kráľovnej zdesenie sovy sa mi až po zem klaňaly v otvorenej bráne, bo nebolo ešte slychať, aby sprostý vrabec na výsluch bol býval pripustený. Ja som s hlbokým pocitom veľkého šťastia prijal poklonu vrátňych a v sprievode jích kráčal t. j. skackal som po alabastrových svetliciach. V sedemnásť na dvadsiatom piatom poschodí sídlila

kráľovná. Keď som už už mal do jej príbútku vstúpiť, v jednej skostnej predsieni zastavila ma jedna vypudovaná sova a pýtala sa ma, čo je moja žiadosť, čo chcem, s tým červeným plakátom? Já som zatvorile vyložil všetko, po čo som prišiel. Nato mi vzala plakát z nôžky, a zanesla ho kráľovnej sove. O chvíľu prišla ku mne tá istá biela sova, a povedala mi, že na výsluch o hodinu pripustený budem.

Priateľské sovy, (vrátne, kľučiarke, slúžobné, chyžnie, gárdistky, komornice, tajomnice) ktorých počet vždy riastol, za tú hodinu povodily ma po celom zámku. Mnoho som videl, čo len tam vidieť možno. Zo všetkej nádhery a bohatsva sa mi najlepšie podobal jeden archivum, nad ktorého vchodom jest ohromná hlava somárova s jedným tri láktory dlhým uchom namalovaná. Na tomto uchu toto stojí: Sbíerka hlúpostí. I do tejto miestnosti som bol pripustený. Keď som dnu vstúpil, od strachu utiahol som sa pod plúvačku, a odtiaľto som sa obzeral na všetky strany. Popri stenách na malých šibeniciach visely všeliaké noviny z tých, ktoré som ja za 4 roky v Pešti vídaval po uliciach roznášať a odpredávať; v dvoch kútach bolo množstvo brošúrok. Všetkého tohoto som sa tak nenalakal, jako jedného ohnivého trónu štyrma drákami noseného; na tomto bola brošúrka Mudrončekova. Pod týmto menom v zátvorke čítal som také isté meno, jaké som videl v Ružomberku na Kr. . . . ovej píle, ešte z časov volieb ablegátských pozostalé, veľkými literami napísané.

Z tohoto archíva šiel som na výsluch, ku ktorému sprovádzaly ma všetky domáce sovy. V sále brokátom futrovanej, v axamítovom tróne sedela kráľovná sova, môj plakát držaia jedna gárdistka. Keď som sa poklonil, taktó ma oslovila kráľovná:

„Vrabče! kde si vzal tú múdrosť, ktorú som čítala na tomto plakáte?“

Najjasnejšia Pani sova! Najšol som ju v Uhorskej krajine 23-ho augusta tohoto roku na smetisku v jednej obci. Vietor ju uchytíl, a ja jemu.

„A čobys' rád?“

Najjasnejšia Kráľovná! Prosím Vás, ráčte mi to vysvetlíť, čo na tom plakáte napísano stojí. Musí to byť niečo vznešeného, bo po celej Uhorskej krajine plakát ten je rozšírený tak, že v najmenšom kútiku ho vidno.—

„Kdes ho ešte videl?“

Ja som všetko vyrozprával, čo som zkusil v tých siedmich mestách a dedinách. Ešte som ani nedokončil, a už očami váľala Kráľovná, zobákom od hnevu sekala, ušami strihala, pazúrami axamít driapala, celá sa na poldruha metra nadurila tak, že jej krásno perie von z trónu kypelo. — Po dokončenej mojej reči riekne:

„Vrabče! Najmilejšie Moje! Už skoro tristo rokov panujem, už som mnoho počítala, ale v takej svetskej múdrosti jako dnes, som sa ešte neoblúbvala. Blahoslavená bude tá krajina, v ktorej sa to všetko prevedie, čo tých štrnásť punktov na tom plakáte v sebe obsahuje, šťastlivý ten ľud, ktorý sa toho dožije. Viera Kristová zvíťazí, dielo Lucifera zahynie, spravodlivosť nastane, nepokoj sa oddiali. Že pravdu mám, presvedčíte sa; prečítam vám všetkým múdrosť na tomto plakáte naznačenú, a vysvetlím vám všetko, čo by ste nerozumely.

Prítomnie sovy ani len nedýchly, ja ale som sa veličil, že som cielu došiel. Medzitým jedna gárdistka priniesla diamanťové okuliare, položila ich Kráľovnej na zobák, štyri komornice vzaly za štyri rohy plakát

a držaly ho pred Kráľovnou, ktorá rozumne čítala všetkým nám: Čo chce ľudová strana? atď.

Keď dočítala, všetci sme zvolali: Sláva ľudovej strane, sláva! Potom ešte dodala:

„Najmilejšie Moje! Teraz slávne zanesiete tento plakát do archíva múdrosti, a položíte ho na ten briliantový stolec. Keď ale príde večer, celý môj zámok osvetlíte, bude dnes večer slávna illuminatia na pamiatku toho, keď som neslýchanu múdrosť čítala. K osvetleniu mojho zámku zpálite všetky tie noviny a brošúrky, ktoré sa v mojom archíve hlúposťou nachodia, len hlúpeho Mudrončeka spis na ohnivom stolci necháte, nech i budúce potomstvo číta, jakú hlúposť napísal. Ty ale vrabče! po zakončenom osvetlení vyberieš sa zas na cestu, pojdeš do svojej vlasti, do Uhorskej krajiny a tam usilovne čivkaj všetkým, ktorí také plakáty dostali, abo dostanú, aby nimi neponevierali, ale ľudu čítať ich dali, jejích obsah vysvetľovali, a dľa nich vyslancov na snem si volili. Id', leť, cválaj!“

Cvalangoš.

— **Kráľ na tisícročnej slávnosti.** Jako sa „Fővárosi Lapok“ dozveduje kráľ si umienil, že väčšiu časťku budúceho leta bude tráviť v našom hlavnom meste. Pravde podobne od mája až do augusta bude ka zdržovať v Budapešti; on otvorí výstavu a spoločné slávne zasadnutia obidvoch domov krajinského snemu. Z Budapešte Jeho Veličenstvo pojde do Diviňa na odhalenie tisícročnej pamätnej sochy, tak tiež i do Semlinu, kde podobná slávnosť bude. 21-ho septembra budúceho roku kráľ pojde do Prešporku, kde odhalia sochu Márie Terezie na koni.

— **Jeden rýchlovlak v nebezpečenstve.** Medzi Zvoleňom a Vrútkami 25. sept. odpoľudňá z veľkeho nebezpečenstva vyslobodila bedlivosť jedného strážníka cestovateľov na rýchlovlak. Bezprostredne pred rýchlovlakom prebehol cez tunel, ktorý sa nachádza na tej čiare, jedon nákladný vlak, a z jedného vozňa tri veľké trámy krízon spadly na kolajnice. Bedlivý strážnik na železnici zbadal tú prekážku a bezprostredne pred tunnelom zastavil rýchlovlak, ktorý ináč by sa bol vyklzol. Cestovatelia na rýchlovlakú odmenili sa za to tomu strážcovi.

— **Štátne dlžoby celej Europy.** Že europské štáty jak ohromné dlžoby majú ukazujú tieto číslá: Europa ma šesťdesiat tisíc millionov dlžoby. Najviac je dlžná Anglia dvaadvacat tisíc millionov. Francúsko je dlžné šesťásť tisíc millionov, Rakúsko-Uhorsko osemtisíc millionov, samé Uhorsko je dlžno dve tisíc millionov, najmenej je dlžná: Čierna Hora len poldruhá milliona.

— **Chýrny Pasteur zomrel.** Svetochýrny francúzsky lekár Pasteur, ktorý vynašiel liek proti psej besnote, po tieto dni zomrel v Garcheri (Caršeri). Mrtvolu jeho povezu do Parizu, kde mu pripravia národný pohreb, ale na žiadosť jeho rodiny nepochovajú ho v Pantheone, lež v Pesteurovom ústave.

— **Lilinokalani.** Kráľovná havaiských ostrovov menom Lilinokalani, ktorú poddaní, zbavili trónu a zatkli, včul keď sa vyslobodila, spolu so svojim mužom zamýšľa sa presťahovať do Rakúska.

— **Bezočivá vzteklosť židovská.** Keď vo Viedni kresťani tak krásne zvíťazili pri voľbe nad krivonosmi; z veľkej radosti nad touto udalosťou majiteľ domu pán L'udovít Koch znamenite osvietel svoje všetky okná; a tunak prítomní viedenský hostia veľkú hostinu vydržovali. Lekár židovský išol i so židovským apatikárom k hl. slúžnemu, aby to zakázal. Hl. slúžny ale sa vyslovil, že to nenie žiadon priestupok. Na druhý deň sa tak opätovale vyjavenie tej radosti, ale i vzteklosť židovská až peny hnaľa na papulu smradúcnom. Zas len dopierali u slúžneho, ktorý šol ta, a miesto čo by bol rozohnal sohnatu sberbu židovskú, zakázal o v'etenie, medzi čím celý príval kameňov pršal do oblokov z rúk smradlavých. Už sme tak ďaleko teda, že židi budú kresťanom obloky vybiť bez toho, žeby sa dajakého trestu museli obávať.

— **Požiar.** Z Nových Zámkov sa píše, že 7-ho septembra veľký oheň zúril na statku kniežata primáša vo Farkašde. Zhorelo viacej domova vedľajších budovísk, ďalej 4000 krížov zbožia. Vyšli hasiči z Nových-Zámkov a z Udvardu. — V Čace 8-ho septembra zhorelo sedem domov so všetkými pobočnými staviskami. Striekáče čačanského hasičstva neboly dostatočné, preto vo dvore krčmára Politzera vzniklý oheň zo stružlín spôsobil veľké nebezpečenstvo. I to bola galiba, že potok vo veľkej suchote úplne vyschnul. Hasiči z Černého a zo Sorčinovca pomáhali udusiť oheň.

— **Politická vražda v Srbsku.** Z Belgrádu sa oznamuje, že 9-ho septembra rano zastrelili Demetra Marinkoviča, jedného to kňaza a predsedu liberálnej strany v Topčideri, práve vtedy, keď sa chystal ísť omšu slúžiť. Tato vražda má politické príčiny.

— **Horiace lesy.** Z Liptovského Sv. Mikuláša sa píše, že pokladnické lesy vo Zvarine horia. Už viacej honov lesa zpusťošil, oheň a plameň ďalej sa chytá. Hasiči polesnej školy v Hrádeku vyrukovali, aby pustošiaci živel z medzili.

— **Samovraždelná pani.** 5-ho septembra večer o 9 hodine Emilia Štankovych rod. Mayer, žena to jedného úradníka na pošte vo svojom bydle pod 1 číslom Mošonyi-ulice si strelila do srdca a na skutku umrela. Vyšetrováci výbor, ktorý sa tá dostavil, našiel, že na ženskej sú znaky zovnúternej násily, prečo i dôkladnejšie vyšetroval. Samovražda však bez pochyby je dokázaná. Muž rano povadil sa so svojou ženou a ju vytkol. Večer sa to opakovalo, keď Štankovič zas vybil ženu na tolko, že znaky tejto bitky i p znať na žene, ktorá rozhorčená nad týmto sa zavraždila.

— **Na miesto kurotvy podstrelil testá.** Barón Gabriel Andreánsky krajinský to ablegat so svojim tes'om Jozefom Rudnaym, veľkostatkárom v peštianskej stolici poľoval na kurotvy. Rudnay stál v doline, Andreánsky ale na višku, keď na raz jeden krdel kurotvi zbadali a ony vyletely. Andreánsky tak nešťastlivo strelil, že s dvoma kurotvami, spolu i testá podstrelil. Broky Rudnayho do tvári a ľavého ramena trafily. Vtedy ten starý pán zvolal: „Nestriefaj!“ na čo Andreánsky odhodil zbroj a bežal tesťovi i a pomoc. Broky z tvári ešte v ten deň dva lekári mu povyberali. Na šťastie výstrel netrafil mu do očí.

— **Chinský cisár proti kresťanom.** Anglickým novinám menom „Times“ z Hong-Kongu sa oznamuje: Kancellár písomníctva (chinčan) z príležitosti ročných zkúšek v Kantone mnohých žiakov obdaroval sbierkou cisárskych rozkazov vo veršoch napísaných, ktorá sbierka prísne odsudzuje isté nauky, pod ktorými

zjavne kresťanstvo sa má rozumieť. Jedno nariadenie v úradnom chinskom slohu takto znie: „Hlúpe čiernovlasé plemä nečáva pozor na svoj vlastný život, chce bojovať proti nesmrtným mužom a ženám a spolu držiac chová jako hovädá. Ja, cisár, rozkazujem vrchnostiam, nech vykorenia tento híd, nech zabijú týchto hadov a nech ich hodia vlkom a tigrom za korysf.“

— **Mikadó v Europe.** Japonský cisár budúceho roku na čele jedného veľikého lodstva pohne sa na cestu do Europe. Cisár Mučuhito navštíví, francúzske, anglické, nemecké, rakúske a u'orské hlavné mesto a vstúpi do jedného alebo druhého prístavu spomenutých krajín. Cisára budú sprovádzať všetky tie lode, ktoré sa v bitkách pri rieke Yalu a pri Vej-Haj-Vej boly vyznačily.

— **Pokuta pre matrikára.** V Komjatnej obci to luptovskej stolici liberálny slúžny Julo Mattyašovský na žalobu Juraja Ondrika rychtára v Komjatnej odsúdil na 12 zlatých pokut Jura Staško a Jura Gajdoša predt' ponevác títo poslední výčitky robili rychtarovi, že v susednej obci Hrboltove hlasoval na matrikára a spolu podnotára, ačkoľvek iní traja rychtári to odoprelí. Juraj Ondrik ale slabých nevedel odopret' žiadosť slúžného a radnej proti svojmu náboženstvu a proti svojej cirkvi povolil liberálnemu slúžnému. Krásna je to sláva!

— **Japonci chystajú sa zas k vojne.** Japonci z pomsty naproti Rusku chystajú sa na vojnu, lebo nemôžu zabudnúť, že ponevác Rusko sa zamiešalo do chinsko-japonskej vojny, preto Japonsko nemôhlo ovocie víťaznej svojej vojny úplne vykorystít a japonski patrioti už včul pomstvu zahoreli naproti Rusku. Krajina všetko troví na vojsko. Počet japonského vojska v pokoji učiní 66 tisíc ľudí, chcú ho podvýšiť na 500 krát tisíc: japonské noviny dotierajú na to, aby sa 200 millionov z vojenskej vynáhrady obrátilo na stavanie nových vojenských lodí. Už i to šipia, kde vypukne tá pomstivá vojna, zas v Korei. Domnievajú sa, že Rusko, jaknáhle v Europe nebude mať práce, Japonsku pošle ultimátum a vyzve ho, aby jeho vojsko opustilo Koreu.

— **Stály most v Ostrihome.** Ostrihome novovystavený most železný v prítomnosti mnohých ministrov a iných pánov bol posvätený od primáša v sobotu o 11. h. otvorený ale od ministra Daniela; starý most, ktorý bol vlastnosťou primáša, v tomže čase sa otvoril, aby viac kráť ani složený nebol.

— **Kolera v Carihrade** zvlášte ak v jeho čiastke Galate, v ktorej za každým krokom sa potkneš do krivonosého hrozno pustoší ľudí. Bohatší mešťania zvlášte na ostrovoch trávia svoje dni, aby nemali účasť v tom strachu, ktorým sú naplnení tí, ktorí pre chudobu nemôžu sa vzdialiť.

— **Zápas s medveďom.** V horných stoliciach sa rozmnožily medveďi, zvlášte v Luptove v Orave. Manželka hl. župána oravského bola na čakane, celkom samá stála; zrázu hrozňého medveďa zazre pred seba pái naňho, trafila ho ale nie smrtno: to hrozné hovädó s úplnou divokosťou sa chcelo na ňu vrútiť. ona ale na tri kroky od seba s novou guľou zastrelila ho.

Zas dvaja sedliaci chcejúc cez sňahové brechy Oravy a Luptova preísť, šli cez chodník od cesty kratší z nenazdajka sa stretnú s hroznou medvedicou, ktorá ich hneď napadla. S paliciami sa bránili. Jedného po krátkom boji zmárnila, kožu mu s hlavy stiahla, druhý počal utekať, bol ale dohonený. Dakolko chvíľ sa bránil, potom ale ruku vopchal do hrtana hovädá, ktoré

ho driapalo hrízlo, ale darmo lebo človeček vytrval, a hovädo zadusil, tak bol ale zmorený, že ho pri hovädovi zamretého našli.

— V Gräcku zbojníci so sebou pojali farára a syna od predstaveného obci Anochorio a pýtali 5000 zl. za nich. Vojáci vyslobodili farára ale len bez uší a bez vlasov. Ten 15-ročný chlapec je ešte vždy v ich moci.

— Noví tajní radcovia. Kráľ barónovi Adalbertovi Radvanskému strážnikovi to koruny a grófovi starš. Karolovi Forgáčovi veľko statkárovi daroval hodnosť tajného radcu.

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budaqešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednu pisareň* otvorila. a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisareň* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ludovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novín, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlisko i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Cigáň povie pravdu.

Od Piešťan asi na päť hodín k západu leží jedno mestečko, menom Miava. Je tam ale pol-druha sta cigánov, ktorí neráz také nápady majú, že sa im človek zasmieje; mnohokrát ale aj všimnutia hodnú myšlienku skrýva ich odpoveď.

Zakiaľ ešte nebolo potvrdené civilné manželstvo, už cigáni miavskí, neviem od koho, dost na tom, že očuli o tej novej veci.

Jedon sa z nich vybere k slúžnému aj so svojou starodávno známou; a po neokrúchanom pozdravení nasledujúce sdělil slúžnému svoju prosbu:

Pán veľkomožný slúžny, prosím pekne, ja šom ša ráčil šem doštaviť k ním aj štouto mojou frajerkou, keby ma ráčili do poriadku dať. Šom očul, že tu darmo roždávajú jakéši čibilné šobáše; aj ja bych šivzal jedon; nech šu tak štedrý.

Slúžny: To ešte neni tak, jako si to myslíš; id s Bohom, odkiaľ si prišol.

Cigáň: Ale už ich len prosím, a rukynohy im boškávam, nech nežapovrhajú chudobného čigána, ktorý by mal poriadok rád.

Slúžny: Nedomrzaj, lebo Ťa von vyhodím; nepovedal som ti, že to ešte nemôžem urobiť ani za peniaze, tým menej darmo.

Cigáň: Horkyže nie, keby chceli; a veru aj ža hrobom ich budem špomínať, keď sa nadomňou smilujú; aj žena im našťasti karty vyloží.

Slúžny sa usmeje, a povie posmešne cigánovi: No dobre, já ti to teda vykonám; ale musíš vopred päť zlatých zaplatiť; a jestli nie, pakuj sa mi bez poriadku preč.

Cigáň sa poškriabe za uchom, smrští čelo a povie: Proším pekne, kebych ja päť žlatých mal, by šom ša dal *na fare štatočne* šošobašit. — A slúžny s dlhým nosom von vyhnal cigána. Cigáň povedal pravdu; slúžny ho vyhnal za ňu.

Krajan.

Knižná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

Kto sa chce poriadne naučiť po slovenský *písať* a vôbec reč svoju materinskú tak znať, jako sa svedčí, tomu odporúčame nasledovné diela:

1) Slovenský Pravopis od Dra. S. Czambela. K dostaniu je v Trnave u knihkupca Horovica.

2) Josef Victorins Slovakische Gramatik po nemecky. V Budapešti u Vilema Lauffer Ujvilág ulica.

3) U toho istého vydavateľa: Slovenská Mluvnica od Mráza, čisto slovenský.

Bez známosti mluvnice neni možno dobre písať!

„*Dom Svätý*“ čili „*Život Tobiášov*.“

Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol Latasse biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

DOPISY.

Z Trenčianska.

V prvej polovici septembra pluhavé časy zavítali nám na Pováží. Dážďom, plúšťam nebolo konca kraja. Kapustu na niektorých miestach zavčasu museli spratať, bo hniť počala. Zemiaky, hlavná potrava chudobného trenčianskeho ľudu, po celej stolici hnijú. Vo veľkých dáždoch pohnila na mnohých miestach i otava. Hnije v Trenčiansku všetko, počnúc od zemiakov až po kapustné hlavy našich pánov svobodomyšelných, avšak duševné otroctvo rozširujúcich. Hnijú i hlavy našich dobre platených pánov ablegátov. Ani jeden

necapnul ustami, žeby sa bol pochválil čo nám dobrého vykonal na sneme. Odfukovali si po kúpeľoch, a my odfukujeme si pod tými náramnými daniami a priražkami, ktoré nám už navälali a ešte navälajú; lebo veď tie nové matriky, nik nepovedie zdarma, alebo z čistého vlastenectva. Naší páni liberáli len vtedy sú vlastenci, hazafci, keď majú masné úrady, masité hrnce a mísky pred sebou. Keby sa aspoň jeden bol najšol, žeby tie štátne vraj, ale obciam na krky zavesené matriky, zdarma bol viedol. Oj Bož zachovaj! Zdarma žiaden trenciansky hazafi nechcel matriky písať. Tárali nám i na sneme, i v židovsko-liberálnych novinách, i po mestách i po dedinách, že vraj tie nové matriky štát bude vydržiavať, a obce žiadnu vraj novú farchu neutrpia. Nuž do čerta, prečože teraz pýtajú páni slúžnovci od nás, aby sme sa vraj postarali o bývanie a o kancelárie, o stužky, a o attily, o tabuľe drotované, o výsluhu, o kurivo, o nových pisarov a pomocníkov pre pánov notárov, aby vraj mohli i notárstvo zastávať, i matriky písať. Hej sto hromových! toto sú tie štátne matriky?

Veď keď ich obce budú platiť, keď ich od obcí platení notári budú písať, keď matričné kancelárie obce budú vydržiavať, jakým právom budú tie matriky štátnymi? To i sprostý Macej z Kýčery uhádne a pochopí, že čo je obecné, to není štátne. Keď si obec Kocurkov striekačku kúpi, nuž tá striekačka není štátna, ale je obecná; a keď sa tá striekačka pokazí, popraviť ju musí dať obec Kocurkov a nie pán minister zo štátnej pokladnice. Neklamte nás teda páni s tými „štátnymi“ matrikami. Povedzte nám radšej rovno pravdu, že nás chcete do ostatnej kvapky krvi vyciľať a čo odplatu za naše mozolné dane, volebné pravo nám shabať, biednych otrokov vládnej strahy z nás učiniť, zámok na ústa nám prikuvať, aby sme nesvedomitě potláčanie a shabanie občianskej slobody našej ako nerozumné hoviadka snášali a nikomu ani požalovať sa nemohli. Slobodu, „sabačak“ nám hlášte, a ani údami slobodno hnúť sa nám nedáte. Nových notárov ste nám nasolili, násilno na krky zavesili, a protesty, žaloby obcí jednoducho do kúta ste odhodili. Keď obce naše, ako Kysucké Novémesto, nechcú dovoliť svojim notárom matriky písať, keď obce chudobné nechcú nových pisarov, čo budúci kortošov platiť, keď nechcú nové kancelárie pre sobášnikov stavať, nuž vtedy vreštíte, že obce naše buria proti štátu.

Čo máte v tých hlavách vašich, páni liberáli? Veď keď štát matriky chce mať, nech si ich zaopatrí, obciam nech dá pokoj. Zabudli ste, čo ste nám sľubovali, že obce naše obťažené vraj nebudú? Darma dávate bubnovať hen v Púchove, že proti civilnému páreniu nikdo ani crknúť nesmie. Zabeňte hen do Turzovky, tam uvidíte že 30. septembra na 50 párov bude sobášeno. L'ud Kysucký, chudobný ale pobožný, nalakal sa vašich židovsko-liberálnych sobášnikov, ponáhla sa do kostola, aby nemusel svázok svätého manželstva uzavierať v začadených vašich kanceláriach, kde križa, svätenej vody není, iba, bubeň posýpka, attila a kalamár, čierny ako vaše liberálne srdco. Nesvobodno nám teda, dľa púchovského bubňa, ani crknúť proti nešťastným novým zákonom; avšak vám svobodno nadávať nám do buričov, do panslávov, keď sme s našimi pány ablegátmi múdro mlčiacimi není spokojní. „Krešťana“ čítať, to je pred vami vlastizrada; lež Mudrončekov rozširovať, to je hazafšák! Nesvobodno nám čítať knižočky „Čo chce ľudová strana“, to je vraj samé búrenie; lež vaše knižočky „o ľudovej strane a civilnom manželstve“, to je samá vlastenecká

múdrost. Práve teraz chystajú liberáli v Žiline tiež takú vlasteneckú knižočku „o ľudovej strane“, Rodáci! nesadnite im na lep! Túto knižočku „o civilnom manželstve a ľudovej strane“ hodzte do ohňa, aby ste sa nemuseli pohoršovať a zlobiť nad tými osolskými táraninami, ktoré tam popísala akási liberálna (či kapustná?) hlava. Majte sa teda na pozore! Knižočky od pánov notárov a od iných verejných i tajných liberálov rozdávané — hodzte jednoducho do ohňa. *Kysučan.*

Z Lopašova, 15. sept. 1895.

Darmo sa honosia hubopleski liberálci, že vraj ľudová strana, nemá budúcnosti a stálosti, lebo že ľud zkusiac „táraniny kňazov“, a vidiac že nové zákony ku prospechu všeobecného dobrého sú sriadené, a ľud ničím obťažovať nebudú, s veľikým jásaním zanechá sprostú ľudovú a pripojí sa onej liberalnej strane. Že jak sa sklamať títo ľudu dobreprajici páni skusujeme včul po celej krajine. L'ud pozdvihuje hlas svoj, a v samosprávnych obecných tak zvaných výborových zasadnutiach, protestuje, odmrštuje všetké výdavky na štátne matriky, ba čo viac zakazuje svojim notárom, by sa neopovážili viesť úrad štátny, jakým je matrikárstvo, bo oni si ho volia a platia preto i s ním len oni sami rozkazovať môžu nie ale štát.

Nad tým som sa nedivil že na dolnozemských mestách a osadách, tak sme a udatne práva svoje hája výborníci obce ale to už všetkej pochvaly zasluži, čo som jak cestujúci v považskej doline slyšal, a preto i verejne pochválím tie obce, že tak múdre a smele sa pripojili ku svojim bezsebeckým vodcom. Prekvápenie moje prvé bolo čo som slyšal, o považskom *Novom Meste*, kde majú svoj raj židáci, a predsa podarilo sa ľudovej strane zvíťaziť, ponevác aj štátni úradníci hlasovali proti výdavkom na matrikárstvo. Sláva pánu osvietenému grófovi A. Pongráczovi prepoštovi, lebo že je to jeho zásluha, to spomínať ani nemusím. V *Piešťanoch* v sídle to hlavného slúžného podobné sa prihodilo. Vo Veselí ľud svého miláčka p. farára Evariata Czaykovszkého nasledoval, a odoprel príspevky na tie novoty. Zastupiteľ grófa Palffyho jakési židisko zo Chtelnice, ktorý sa opovážil proti tamejšiemu vážnemu rychtárovi blúzniť, že prečo nehlasuje pri vláde, dostal čo hladal lebo mu do očí povedali, že sa aj jeho pánovi čudujú, jak by neznal dost katolíckych úradníkov, lež pošle sem taký nestvorosaty. Rychtár vyšol von, a výborníci jak múr hlasovali proti návrhom. V Lopašove síce po prvni krát keď aj obce okolité skrz stavanie ešte jednej matrikárskej spoločnej písarne boli povolané, odmrštili návrh notára a pripojili sa svojim duchovným, ale potom neskôr pri preliminári darma dal návrh lopašovský farár pri zasadnutí aby sa tie pozície, ktoré sa na kurivo, obsluhu, náradie nádherné matrikárstva sfahujú vytrely, pri hlasovaní žiadať sa k nemu nepripojil, a mnohí doma zostali, takli sa totižto mästnopapulného notára, ktorý sa im vyhráždal, že to je búrenie proti zákonom atď. atď. Koniec pesničky je ten, že okoliti občania, ktorí ani samému slúžnému sa do saku nahnať nešli, majú posmievať lopašovanov, od včulajšku už nie tak, že vlka zedli, lež ztratiac svoju starodávnú smelosť, nalakali sa vlka, a sami sa dali jednému už dost vypasnému vlkovi zožrať. Podobne som slyšal, že aj v Kostolanoch niet vodcu, ľud bez každého odporovania prijal všetko aj stanicu podnotársku k tomu, na ktorú budú predbežne „len“ 100 zl. platiť, že to neskôr sa strojnásobí, to sa samo sebou rozumie. Tu bol pred-

sedom sám hla ný slúžny, a pot šení na vífarstvom, na druhý deň letel do Chteinice kde boli pozvané tam patriace obce Nizsra a Radošovce. Páni liberáli sa ale pre ťali. Bars bol jarmok i vo Vrbovom i v Trnave, naši výborníci z posledných dvoch obcí dostavili sa všetci, a keď pán hlavný slúžny piešťanský žiadal, aby sa tá podnotárska stanica založila, pán miestny farar Alojs Tagányi krásnou rečou v krátkosti na javo dal, že obce aj tak ubiejené neni sú stave prijat tento návrh, ponevač oni si aj tieto novoty nežiadali. Tamejší obrezaný lekár dr. Hönig, dľa obyčaje s plnými pľúcami odporúchal návrh, nuž ale ľud viac jemu nverí, bo vidí, že čo on táral, že vraj to nikoho nič nebude koštovať, je veľké cigánstvo. Ani ho len počúvať nechceli. Zasadnutie bolo veľmi rozčúlené, lebo keď pan lopašovský farar F. Šándorfi oduševňoval ľud, aby sa pomýliť nedali, hl. slúžny hrozil sa že vraj odejme slovo a búrenie proti zákonom nedovolí, a keď to neprijmú, on vyše úradne jedného pisára atď., lenže páni kňazi nepopustili, až konečne po dlhom rozhovore po poludni o 1. hodine sa hlasovalo. Židi a pánski úradníci, apatikár a chtelnický rychtár, hlasovali pri návrhu, proti nemu ale neodvisli páni kňazi, pán veľkostatkár Bilek a všetci katolícki výborníci boli proti tomu a bár lekár, notar dali po troch vôtách dľa troch obcí, predsa naši zvíťazili ôsmymi vôtami.

Ešte krajšie sa skončilo pojednávanie v Bohunicách a okolitých obciach tam pripádajúcich, kde úd magnátskej tabule gr. Dezasse všetko dal odmrštiť, a výbor jeho návrh prijal aby sa notárovi zakázalo matrikárstvo. Hlavný slúžny trnavský že vraj kyselú tvár učiní, keď skusuje že ľud už sa mámiť neda.

Podobne ovesil hlavu a hlboko pustil dolu nos, pán frajšťacký slúžny, tento známi božík liberálcov, a víťaz pri voľbách, keď v obciach do jeho okresu patriacich, tam kde sú zemepáni osv. p. Pavel Uzovics, úd magiárskej tabule a veľk. pán Rudolf Ocskay, ktorý osobne sa ustanovili v obciach Bučanoch, Manige, Vöröšváru atď. a bars jako aj sa rozhadzoval slúžny, volky-nevolky, musel do protokollu uzavretie, že výborníci nič nedajú na daromnice, a vyzývajú notárov, aby zadakovali lebo z notariátsva alebo z matrikársiva. A pýtal som sa mnohých známych, odkiaľ táto smelosť ľudu? Všade za odpoveď som dostal: »Kresťan« otvoril a otvára oči ľudu, »Kresťan« ktorý neohrožite zastáva práva ľudu, poučuje íca, koho a čoho sa majú držať, to je tá pchybujúca sila a podpora nášeho uboženého ľudu. Badať to že kde »Kresťana« čítajú, tam veru liberálna strana je už na psom tridsiatku.

Budúcné o nových pohyboch budem písať. Zatiaľ pán Boh s nami a zlé preč! Nech žije ľudová strana!

Cestuúci.

Oznam.

radostou upovedujeme ct. čitateľov, že v oktobri bude k dostániu „Veľký Obrázkový Kalendár Herko Pátra“ na rok 1896. Bude v ňom asi 100 obrazov 400 žartov a pekné čítanie; tlačený bude na 5 hárkoch, cena ale 10 kr.

Takého kalendára ešte nebolo, veľké služby on bude konať ľudovej strane; kto si ho zao patri dlho bude požehnávať aj tú chvíľu, v ktorej k nemu došol.

HOSPODÁRSTVO

Vybieranie zemiakov.

Človek v ničom nesmie byť chytrákom. Na mnohých vidiekoch predsa skoro všetci ľudia prezradia, že dost smutno veľa ích je, ktorí sú tou vlastnosťou obdarení ači potrestaní.

Ja sám poznám celé obce, ktoré hneď chytia motyku a opálku ači košík, a letia na roľu, jakby ích najal kto, vyslobodíť zemiaky z hniezda ači z ích hrobov, bár aj ích vnať ešte len počína žlknúť a schnúť. Ponáhľajú sa zakiať sú dni dlhšie dokončiť práce jasenné, aby skoré mrazy prestihnuté byly.

Kde je reč o ranných zemiakoch, proti spomenutému zachádzaniu ani len okom nemihnem; pri neskorých zemiakoch ale sa ten zvyk len zatratovať môže, ponevač ktoré zemiaky sa neskôr sadia, tie dlhší čas potrebujú k tomu, aby ony vyvinúť sa mohly. Grúle síce aj v kratšom čase narastú, len že o tom ani muku nech nenie, žeby ony vyzrely; také švabky zostanú vodnaté, hužvovaté, drobné, zakrpatené. Také zemiaky nemajú základnej ceny ani stálosti, ľahko hnijú; midlovú chuť majú, zle sa varia jak počarované vajco, krochmeľu len tak skúpo skrývajú v sebe a tak aj záživa je ích ľahodným hosťom. Ani kupčiť nenie hodnejšie s nimi než so starou haľbou, ponevač veľa puklín a hniloby na ešajú na seba, zakiať v pivnici drichmú.

Jestli pán čas dovolí, čím dlhšie je zemiak v zemi, tým je on zrelší, suchší, zdravší, mučnatejší a tým lepšie bude sekať zubami proti hnilobe. Neponáhľaj sa teda jak zlodej, hneď z počiatku septembra ích turbovať; lež dľa okolností i do prostriedku oktobra môžeme ích nechať v starom lehne spať; také vyspaté zemiaky vládnu potom vyše spomenutými vlastnosťami.

Za oných časov, zakiať švabky v takej miere sa nedorábaly; aj do konca oktobra vylihovaly zemiaky v roli; lenže ani nemaly ony takej náchylnosti k zkáze, ako teraz zvlášte tie najvýbornejšie šlachty náš nos trápia.

Tí najsbehlejší prírodoznanci telom dušou tvrdia, že plesnina zemiakov, ktorá je dojkou toho, že ony hnijú v zemi tak jako i v bruchu pivnici, svoje haluze rozprestiera zvlášte skrze tú okolnosť, že ony pri skoro maširujú von zo zeme. Nevyzreté grúle nemajú dostatočnej sily tejto chorobe protivíť sa.

Ešte asi za náprstok rady slyš, ct. gazdúčku. O tom je tu reč, či je lepšie zemiaky v

hroblách držiať, ači v pivnici? Už prírodný cit šepce človekovi, že zem je bližšia priateľkyna zemiaku, ako pivnic. Kto teda len miesta má v záhrade; rádím mu, aby dobre do zemi obliekol svoju švábkovú úrodu, a ju potom vonku nechal na čerstvom povetrí; bár aj nemá plúc zemiak, predsa aj jemu je lepšie čisté povetrie. Nečisté povetrie je hotovou zkárou pre hoc aký stvor ači úrodu; lebo keď by o ňom ani reči nebolo; už pre chuť musíme na túto okolnosť hľadať.

Vrbovan.

Rozmary a žárty.

Krásne manželstvo.

A: „U vás sú porád sváry a zveda.“

Žena: „To to príčinou je len môj muž.“

A: „Jako to?“

Žena: „Lebo nechce poslúchať.“

Fajný jazyk.

Žena (pod obedom hľadá papuče): „Kde len môžu trčať; veď toto rano nebola som nikde inde, ako tu v izbe.“

Muž: „Predsa i v kuchyni!“

Žena: „Odkiaľ to ty vieš?“

Muž: „Cítim to na chuti!“

Práve to.

— Ale, Emka, akože sa môžeš ponosovať. Manžl fa zbožňuje, sedí vždy doma a nemá ani len jedného dobrého priateľa.

— Veď to je práve chyba.

VYOBRAZENIE

Láskavosť vľúdna p. Gejzu Gárdonyiho nám poskytla obraz Árpada, ktorý je podareným dielom p. Á. Fesztyho, a ktorý je čiastkou kolového obraza, ktorý nám predstavuje, ako vošli Uhri do tejto krajiny. Árpád ten chyrečný vodca, ktorý založil a zaujal túto krajinu, sedí na krásnom nastrojenom koni a hrdo preziera ten kraj, ktorý jeho poddaní vydobili od Menmarótha, Zalána a Svätopluka. Medzi podobyňami Árpáda do včul je najvernejšia táto, ktorá je prácou Fesztyho vyhotovená. Tak sa zdá, jakby tento vodca sa pohnúť chcel dolu ešte ráz, aby znovu veľkou a mocnou opravil tú krajinu, ktorú panovanie židovské už skoro celkom do zahynutia uvrhlo. Znamenito umelecké je toto dielo.

ODKAZY REDAKCIE.

Všetky milodary na našu redakciu zaslané v svojom čase uverejníme; len prosíme o trpezlivosť, lebo keď by sme na raz všetky donesli, potom nič alebo veľmi málo by čitatelia dostali čítať, to sa ale nesmie stať, tedy len trpezlivosť!

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanoník v Trnave.

Rovné. Adamovi Kurucárovi dávame na vedomie, že 5 zl. ktoré na Lepsényiho bol poslal, sme obdržali. Že v menoslove dobrodincov len 1 zl. stál, to sa z omylu stalo.

Zá l k a R a d o š i n s k á. V budúcom čísle. — O tom potom.

P o h o r e l l a. B. Toľko tu rozličných piesni máme, že včul ani nevieme ktorá je to vaša, prosíme, ráčte nám ju bližšie označiť, lebo možno, že je už i v tlačiarňi, ale ešte neprišiel na ňu rad. Keď nám ju bližšie opíšete, potom ju pohliadáme.

L i p t ó - U j v á r. J.V. Pre tie knižky obráťte sa na kanceláriu ľudovej strany. Podmanicky u. číslo 8. Budapešť.

Š a l g ó. D. J. Ten pán, na ktorého titul sa pýtate, je Excellencia.

V i s z o k a. P. F. 3 zl. sme dostali jako príspevok a zl. jako predplatok; všetko bude v poriadku. I na váš dopis len preto neprišiel poriadok, ponevác toľko dopisov máme, že nevieme, čo s nimi robiť, a každý by chcel, aby jeho dopis, čím skôr bol uverejnený.

M o č o n o k. J. L. Vy posílate dlhý článok bezprostredne vtedy, keď sa už nový majú zavreť, aby sme to priniesli v najbližšom čísle. A predsa píšete na obidve strany; pomyslíte si že keď je na obidve strany písané, to musí jedon človek vysádzať, a to mnoho času stojí, preto len v budúcom čísle ho priniesieme; a i na budúce prosíme, aby ste nám dopisoval.

T r e n ě a n. V budúcom čísle.

N á d a š. B. J. »Kreštan« týždenne trikrát nebude vychádzať, ale len raz, lebo posávať málo predplatiteľov sa hlásilo.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslene.

Obchodné zprávy.

1. Z b o ž i e: Pšenica 6.00—6.05 zl. Raž 4.75—5.35 zl. Jačmeň na krm 5.50—5.60 zl. do pálenic 5.70—5.80 zl. na várku 8.00—8.10 Oves: 5.90—6.20. Kukurica: 0.00—0.00. Proso: 0.00—0.00. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. O l e j o v é z r n á. Lanové semeno: 10.50—11.00. Koponpné semeno: 12.50—12.75.

3. S t r o v a: Veľká biela fizufa 8.50—12.00: tmavá 6.20—6.50 okruhlá: 9.00—9.10, drobná 10.00— tarkavá 5.00—5.40. Šošovica 9.00—15. Hrach 8.00—12.00. Čistá 12—00 15.50 zl.

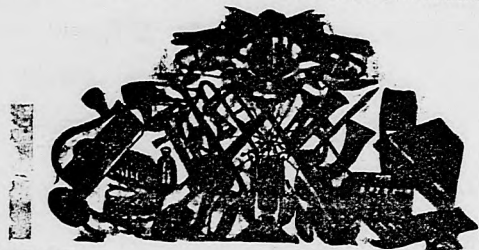
4. Kupecké zelinové plody: Mak 17—18. Burgyňa 1.70—1.80. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—3.20. Lesné a horné seno 3.20—3.40. Slama. Na postielanie: 1.30—1.45. Žup 1.55—1.65.
6. Siatie: Červená ďatelina 60—65. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a) 337 hospodárskych volov; 198 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 410—000 zl. Dojné kravy: z jedom

kus 46—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 4997 kusov oviec Ceny: 13—18 zl. za páru, a 20—24 kr. za živý kilo. Svinový trh: za kilogramm 48—49. V salašoch 4476 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkany: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 45—48. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 70—120 mc. Slanina 46—47.50., udená 50—51 zl.

Zodpovedný redaktor: Gerhard Németh.

Staré zvučné nástroje sa zameňujú.

J. STOWASSER

strojiteľ hudobných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovážateľ.

V BUDAPESTI,

II, okres, Lánzhid-úlicia 5.

Predáva fúkace, faháče a bijáce hudobné nástroje, výborné, silnozvučne cimbalmy a o ich podstatných častiach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posíela.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

8—14

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.

Obecné bubny.

Brnenské
SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú zbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabriek na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznání.

Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE OZNA-
MOVÁCA PISARĚN VILÉMA FRIEDENSTEINA
(BUDAPEŠT, BÁLVÁNY-U. ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Odpredaj Chikagovskej zbierky

a rozposielka 12 cenných predmetov len ešte za krátky čas potrvá. Každý tedy vo svojom záujme čím skôr nech si nadobudne, pretože taká príležitosť viacej nepride, týchto **12 cenných predmetov**, medzi ktorými sú aj jedny utešené a **dobré remontoirové hodinky** do vaku, za lacnú cenu

za 4 zlaté

sa rozposiela. Jedny akkuratne chodiace remontoirové vačkové hodinky nikelirované, jedna krásna reťazka na hodinky, 1 krásny a trvanlivý vaček na koruny, 1 pekná zápisnica, 2 gombíky na rukávky s pozlateným zátvorom, 1 dobrý perový nožík, 1 ustrojná ceruza a vačkový stroj na oheň, veľmi cieľu primeraný, 1 krásna ihla do šatky na hrdlo, 1 zrkadélko do vaku, 1 korytnáci hrebeň do vaku a jeden žartovný predmet, všetko spolu 4 zl. Samé hodinky sú hodné tie peniaze a naspák dám každému peniaze, jestli hodinky dôkladne nechodia. Kto jedny dobré a lacné hodinky chce, hneď nech si zaopatrí.

Rozposiela sa poštovou doberkou. 3—3

**** Sklad na hodinky u RABINOVICZ-a ****
Viedeň, I., Wallfischgasse 4/S. N.

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačé týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstvá na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových
praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, cíoria, križe, kadidlá, oltárové lampy, sviece, ligotavé sviece, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové križiky, križe na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

6-13

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hreď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianských spolkov a knížečky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokoľvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.